

JOSEP Ma. ESPAÑA

Ha mort, a Colòmbia, on vivia exiliat, a l'edat de 77 anys, el senyor Josep Ma. España, una de les personalitats rellevants, en l'ordre polític i patriòtic, amb què comptava el nostre partit i Catalunya.

Des del seu ingrés a E. R. de C., on recordava els dies de joventut, quan junt amb Lluís Companys, Francesc Layret, Aguiló, Lluís Umbert Santos, i tants d'altres, fundà l'Escola Republicana, a Barcelona, el ferm aranès va militar sempre en els rengles liberals i catalanistes.

En Josep Ma. España es va destacar en el nostre partit com a home de govern, amb experiència política, claredat de judici i una distinció afectuosa en el tracte personal, el que li va permetre de jugar un paper cabdal en el moment crític de la revolta franquista. Al front de la Conselleria de Governació, va saber captivar la simpatia

i la lleialtat dels Cossos d'Ordre Públic, Policia, Guàrdies d'Assalt i Guàrdia Civil.

Els generals Aranguren, i els coronels Brotons i Escobar, van depositar la seva confiança a aqueix cavaller català, com sempre va ser, efectivament, en Josep Ma. España. Amb les seves qualitats de seny, audàcia y fermesa, féu possible la ràpida victòria del poble contra la traïció teocràtica-militar.

Quan els nostres historiadors puguin escriure lliurement els episodis heroics i tràgics del 19 de Juliol, evocant la sang generosa vessada per Catalunya i la República, el nom del nostre plorat amic i bon company brillarà com el d' un home extraordinari en la nostra Cançó de Gesta.

NOTICIARI

Felip II, quan va fer decapitar l'Estatúder d'Holanda Guillem d'Orange, creia que, acabant amb el cap de la nació, acabaria amb la nació i amb el seu esperit de llibertat.

Però entre Castella i Holanda es va obrir llavors un abisme, que ja no s'ha terraplenat mai més.

Poc es pensava aquell lúgubre monarca que el seu acte de fanatisme fred iniciava la descomposició del vast Imperi castellà. A Holanda seguí Portugal, a aquest el Continent americà; després, els arxipèlags de les Filipines i les Antilles... I, pertot, actes de crueltat que han fet odiós el record de la dominació castellana.

De l'Estatúder d'Holanda al President de Catalunya... Tres segles i mig de fanatisme, d'incomprensió, de brutalitats. I les nacions que un dia regí castella, l'una darre l'altra se n'allunyen sense remei.

No endebades Franco reivindica la tradició dels Habsburgs, castellans. N'és el legítim successor, i ha sabut identificar-se amb l'esperit multiseccular de la tirania espanyola.

Companys és gran per la seva mort. Tota la seva vida —errors i mèrits— resta eclipsada i gairebé no compta, davant d'aquesta. Un destí, grandios i tràgic, l'havia marcat per a fer-ne una d'aquestes víctimes que signen, amb la seva sang, un Testament immortal.

Lluís Companys ha mort a fi que Catalunya visqui eternament.

Es sensible que certs catalans —potser de bona fe; en tal cas, la seva inconsciència no tindria límits— ens en parlin com d'un simple assassinat d'un home d'esquerra pels falangistes. Així, redueixen un dels capítols més dramàtics de la història contemporània d'Europa a les proporcions d'un fet divers de gasetilla. No hi ha tal assassinat, sinó una condemna a mort —pronunciada en tota regla— per un tribunal perfectament reconegut pel seu Estat, i executada públicament. No hi ha tals falangistes ni tal home d'esquerra, sinó un Estat en pes que, representat pels seus magistrats i obeït pels seus soldats, afusella el President de tot un país.

A cada nou aniversari de l'afusellament del President, s'afirma més, en la voluntat de tots els catalans, la de-

cisió de ser dignes del testament sagnant del gran Màrtir.

* * *

El dia de Sant Jordi, l'agrupació de cantaires de l'Orfeó Català, de Mèxic, va estrenar una sardana que duu per nom "La Nau", lletra d'Agustí Cabruja i música de Josep Ma. Codó, director de la nostra massa coral.

* * *

El dia 20 de desembre propviament farà quaranta-dos anys que va morir Joan Maragall, el gran poeta de "La Vaca Cega", poema escrit a Sant Joan de les Abadesses, en el mas Cubilà, després que en Janot, el pastor, havia explicat al mestre excels de la lírica catalana, referint-se a "La Bonica", la qual se la veia per allí el prat vagant tota sola, que "d'un cop de roc llançat amb masa traça, el vailet va buidar-li un ull..."

* * *

El dia 15 de setembre, el gran diari "New York Times", va publicar una sensacional carta de Salvador de Madariaga adreçada al president Eisenhower, en la qual l'historiador espanyol, exiliat a Londres, li crida l'atenció sobre les greus conseqüències, d'ordre moral i polític, a què s'exposa el poble ianqui amb el pacte entre Estats Units i l'Espanya actual de Franco, producte del feixisme italo-alemany.

* * *

Per algunes cartes que hem rebut d'amics de Barcelona, sabem que ha despertat un gran interès, entre els nostres escriptors, l'anunci del "Premi Guimerà", instituit per la senyora Emma Alonso de Costa.

Com se sap, enguany el premi és de sis cents dòlars, i serà concedit a la millor obra teatral presentada a concurs.